

道

ДАОСЬКІ ПРИТЧІ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2025

ОДИН БОГ ВІДАЄ

Жив колись в одному селі дуже бідний старий. Але мав він на заздрість усім прекрасного білого коня. Такого ставного й сильного, що зрідка кому в житті трапляється нагода навіть бачити подібних красенів. І навіть самому імператору, який обіцяв йому за коня все, що він забажає, старий відмовив, сказавши:

— Цей кінь для мене більше ніж просто кінь, він — побратим, а хіба можна продавати близького друга? Це неможливо. Отже, він — мій товариш, а не власність.

І хоч старий бідував страшенно, але не піддався спокусі продати свого красеня навіть за чималу винагороду.

Та якось уранці коня не стало в стійлі. Усі односельці позбігалися й залентували:

— Ой лишенько! Але ж ти й дурень!
Хіба ми не казали тобі, що колись того
коня таки вкрадуть! Нащо ти відмовив ім-
ператору, який пропонував тобі за нього
грубі гроші. А тепер де він, кінь твій? Шу-
кай вітра в полі!

Але старий сказав їм на те:

— Хто теє зна, нещастя це чи навпаки,
благословіння? Вам же відомо тільки те,
що коня в стійлі немає, так і скажіть, а все
інше — лише здогади. Завжди ви зі своїми
гадками! Не знаючи напевно, як ви можете
про щось судити?

І хоч люди одне поперед одного каза-
ли йому:

— Ми ж не дурні! Певно, що коня в тебе
вкрадено, а ти тільки облизня спіймав. Ко-
жен скаже, що це велике нещастя.

Та старий відповів:

— Щастя це чи лихо — покаже час. Ні-
хто з нас не знає, що буде потім.

Посміявшись зі старого, люди розійшлися, певні, що дивакуватий дід, видно, геть розумом здитинів.

Але за два тижні красень-кінь несподівано повернувся, привівши із собою табун диких коней. Збіглися сусіди, загукали:

— Але ж ти правду казав, діду! Вийшло так, що це ми в дурні пошилися! І те, що твій кінь пропадав, вийшло на користь тобі! Чи ж не щастя?

Та старий відповів:

— Знову ви своєї заспівали! Ну повернувся кінь, коней привів — та й по всьому! Щастя це чи лихо — хтозна! Життя покаже. Не знаючи достеменно всієї історії, навіщо гадати? Хіба можна дати оцінку всій книжці, прочитавши лише першу з її сторінок? Ба більше, як ви можете знати, що написано на сторінці, прочитавши тільки одне речення? А ви іще жодного слова не прочитали! Тож не судіть про все загалом,

адже життя — це океан безбережний, а ми бачимо лише окремих фрагмент його! Щастя, лихо — ніхто з нас не знає, що чекає на нього завтра.

Цього разу сусіди розійшлися мовчки: а раптом старий знову має рацію? Та хоч вони й не говорили про це вголос, кожен з них подумав, що мати задурно цілий табун коней — то неабияке щастя.

А потім єдиний син старого взявся об'їжджати тих диких коней. Одного разу кінь скинув хлопця на землю, і той зламав ногу. І знову односельці почали голосити:

— От лихо! Так, діду, знову твоя правда. Треба ж було статися такому лихові з єдиним сином! Виходить, марні були твої сподівання на його поміч на старості! Хто тобі тепер допоможе?

Та старий знову заперечив сусідам:

— Ну от! Знову ви поперед батька в пекло зі своїми судженнями! Не можна просто

сказати: син злавав ногу! Щастя, лихо — хто знає, чим воно обернеться?!

Відтоді не минуло й тижня, аж почалася війна, і всіх юнаків із того села взяли до війська. Тільки скаліченого сина старого залишили вдома.

Усе село оплакувало загиблих на війні синів. І знов прийшли люди до старого й сказали йому:

— Вибач нам, діду! Бог бачить, що ти мав рацію — благословенним виявилось падіння твого сина з коня. Хай каліка, хай і кульгавий, та все-таки залишився живим, і тепер він з тобою, син твій! Хіба це не було благословінням?

І відповів старий:

— Ну що ви за люди такі? Та хто ж знає — щастя це чи біда? Ніхто з нас не знає. І ніхто ніколи не знатиме наперед. Один лише Бог про те відає!

БАЛАКУН

Лао-дзи щоранку виходив на прогулянку у товаристві свого сусіда. Сусід добре знав, що Лао-дзи — людина мовчазна. Упродовж багатьох років він у цілковитому мовчанні супроводжував його на вранішніх прогулянках. Якось у сусіда гостював приятель, який і собі захотів піти на прогулянку з Лао-дзи. Сусід погодився, але за однієї умови: гість мовчатиме:

— Запам'ятай: Лао-дзи не терпить балачок, тому хай як тобі свербітиме язик — ходи нишком!

Був прекрасний тихий ранок, тільки спів пташок порушував тишу. Гість не втримався й промовив:

— Як чудово навколо!

Це було єдине, що він промовив за годинну прогулянку, але Лао-дзи так сердито

глипнув на нього, ніби той вчинив страшний злочин.

Після прогулянки Лао-дзи сказав сусідові:

— Годі з собою когось приводити! Та й сам більше теж не приходь! Цей твій гість, схоже, страшений балакун. Ранок був прекрасним, він був таким тихим. А цей чоловік усе зіпсував...

КУРКА-ПОДОРОЖНИЦЯ

Настала пізня осінь. Ластівки лаштувалися відлітати й тільки чекали північного вітру, щоб рушити в дорогу. До їхнього щебету дослухалася курка на пташиному дворі. «Мабуть, я сама злітаю на південь, досить слухати тих щебетух!» — вирішила вона. Наступного дня подув північний вітер, ластівки знялися в небо й попрямували на південь. Курка й собі: стрепенулася, розправила крила, вибігла з двору і, гнана погожим вітром, подалася з пташника в південному керунку. Але змогла лише перетнути дорогу, проминути городи й дістатися сусіднього саду.

Пізно ввечері, безсило звисивши натруджені крила та важко дихаючи, вона повернулася додому й розповіла мешканцям пташника, як літала на південь аж до шосе

й бачила потік машин, що мчали ним. Як побувала в землях, де ростуть овочі. І як, нарешті, навідалася в сад, де росли прекрасні квіти, і як познайомилася із самим садівником.

— Це дивовижно! Молодець, курко, скільки всього побачила! — не вщухав го-мін серед птаства після її розповіді.

Минуло пів року, настала нова весна, і ластівки повернулися до своїх гнізд. Вони почали розповідати про море, яке бачили на півдні. Але мешканці пташиного двору не йняли їм віри. «Немає там моря, наша курка нам усе розповіла», — говорили вони.

Так курка стала визнаною знавчиною півдня на своєму дворі. Для цього їй досить було просто перетнути шосе!

ЛУШПИННЯ ДУШ ДАВНІХ ЛЮДЕЙ

Цар Хуань-гунь читав книжку у своєму палаці, а біля палацової брами працював колісник на ім'я Б'янь. Відклавши молоток і долото, колісник увійшов до зали й запитав царя:

— Чи можу я дізнатися, що читає мій государ?

— Це книга мудреців, — відповів Хуань-гунь.

— А ці мудреці досі живі? — спитав колісник.

— Ні, вони померли дуже давно, — відказав цар.

— Отже, те, що читає государ, — це всього лише лущиння душ мудрих людей.

— Як смієш ти, нікчемний коліснику, пащекувати про книжку, яку читаю я, твій мудрий повелитель?

— Я, мій повелителю, висновую це зі своєї роботи, — відповів колісник. — Мої руки ніби роблять усе самі, а серце моє відгукується піснею. Я не можу пояснити це словами. Тут є якийсь секрет, і я не вмію передати його навіть власному синові, та й син навряд чи зможе перейняти його в мене. Ось чому, пропрацювавши сім десятків літ і доживши до глибокої старості, я все ще майструю колеса. Так і ті давні мудреці, либонь, померли, не розкривши свого секрету. Виходить, государю, читаєш ти саме лише лупшиння їхніх душ!

ЛОВЕЦЬ ЦИКАД

Одного разу Конфуцій зустрів горбаня, який так вправно полював на цикад, ніби просто підбирав їх із землі.

— Це твоя природна спритність? Чи, може, ти маєш Шлях? — спитав Конфуцій.

— Авжеж, учителю, я маю Шлях, — відповів горбань. — Коли настає час полювання на цикад, я кладу скляні кульки на кінчик довгої палиці. Якщо мені вдасться покласти одну на одну дві з них, і вони не впадуть, це означатиме, що я зловлю багато цикад. Якщо утримаю три кульки, від мене врятується хіба що одна з десяти, якщо ж п'ять кульок — то жодній цикаді не вдасться втекти. Я прикипаю до місця, немов кам'яню, тримаючи руки, наче сухі гілки. У цю мить ніщо, крім цикад, не хвилює мене, у їх-

ніх крильцях зосереджується для мене весь світ. Чи можу я не добитися бажаного?

Почувши це, Конфуцій сказав своїм учням:

— Зрозуміли? Тільки цілковита душевна рівновага. Усі помисли зосереджено на одному, й безтурботно-спокійний дух... Ось він — єдиний шлях до успіху.

ЗМІСТ

Один бог відає	5
Балакун	10
Курка-подорожниця	12
Лушпиння душ давніх людей	14
Ловець цикад	17
Бойовий півень	19
Дух не знає збентеження	20
Краще волоктиму хвоста по багнюці!	22
Бідно не означає погано	24
Треба розуміти долю	27
Умійте себе втішити	29
Не знати, що краще	30
Хто я такий	32
Перед небом і серед людей	33
Божественний результат	37
Спокій забуття	39
Сонце	42
Тримайся позаду — будеш попереду	43
Не судитимемо	44
Звідки нам знати?	48
Гідність і самовдоволення	49

Не заважай!	50
Немає нічого кращого за порожнечу	51
Підкорившись, не змінився	52
Здобутки й втрати	54
Імператор та метелик	57
Надмірна турбота й любов	58
Собака не винен	60
Злодій чи не злодій?	61
Осягни причину	62
Природний процес розвитку	63
Натяк радника	64
Хто може навчитися керувати човном?	66
Ніж кухаря	68
Не маючи завад	70
Справжнє забуття	71
Як досягти спокою	72
Багато чи мало	74
Навіщо тривожитися?	77
Світло й п'ятьма	80
Зустріч учителя з майстром	81
Верховний суддя	84
Станьте марними	88
Легке — отже, правильне	89
Що таке «Я» і «Ти».	90

Віщий сон про священну свиню	93
Хвороба царя	99
Шляхетність і походження	102
Створи бажання і виконай його.	104
Три перешкоди	107
Селянин і лисиця.	109
Поранений двічі.	113
Чистий подих життя	115
Звичка, характер, доля	118
Робочий кінь	120
Безнадійний учень	122